

Riikka Pirkkalainen

puoluesihtööri

Suomen Keskusta r.p.

Eduskunta, perustuslakivaliokunta

Pyydettyinä asiantuntijalausuntona hallituksen esityksestä (HE 254/2022 vp) laeiksi ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain, puoluelain, vaalilain 112 ja 143 l §:n sekä kansalaisaloitelain 10 §:n muuttamisesta, esitän Suomen Keskustan r.p.:n puolesta seuraavaa:

Pidän hallituksen esitystä perusteltuna. Olin jäsenenä parlamentaarisisessa vaalityöryhmässä, joka selvitti muun muassa vaalilain, puoluelain ja vaalirahoituslain kehittämistarpeita ja jonka loppuraportin pohjalta käsiteltävänä oleva hallituksen esitys on valmisteltu.

Parlamentaarinen vaalityöryhmä korosti vaalirahoituksen osalta avoimuuden ja läpinäkyvyyden kehittämistä. Tämä ohjasi myös toimenpidesityksiä, joita työryhmä päätyi esittämään.

Vaalirahoituksen avoimuuden ja läpinäkyvyyden kehittämisen näkökulmasta tärkein työryhmän esitys oli jälki-ilmoituksiin liittyvien valvontavaltuuksien vahvistaminen ja VTV:lle annettava mahdollisuus tehostaa uhkasakolla valvontatyötään. VTV:lle haluttiin antaa vaalirahoituslaissa ja puoluelaissa oikeus saada tietoja, asiakirjoja, aineistoja ja virka-apua aiempaa laajemmin. Tämä vastaa myös hallitusohjelman kirjauksiin vaalirahoituksen avoimuuden kehittämisestä.

Myös työryhmän esitys siitä, että vaalikampanjalle 1500 euron (kuntavaaleissa 800 euron) ja sitä suuremman lainan antaneiden nimi tulisi julkistaa, tukee avoimuutta käytännössä.

Kampanjakattoa on sekä poliittisessa että asiantuntijoiden keskusteluissa arvioitu keinona rajata kampanjakustannuksia. Myös vaalityöryhmä kävi keskustelua kampanjakatosta, mutta ei päätenyt sitä esittämään. Lähtökohtainen ongelma vaalirahoituksen avoimuuden ja läpinäkyvyyden näkökulmasta on ollut se, ettei VTV:llä ole ollut oikeutta vaatia tai saada tarkempia tietoja ehdokkaan ilmoittamille tukisummille tai kampanjan kustannuksille. Tämä on jättänyt mahdollisuuden ilmoittaa kampanjan kokonaissummaksi pienempi summa kuin muut ehdokkaat esimerkiksi vastaavilla media-ilmoituksilla ovat ilmoittaneet. Tätä ongelmaa kampanjakatto ei olisi ratkaissut, päinvastoin kampanjakuluja olisi saatettu ulkoistaa kampanjan ja ilmoitusvelvollisuuden näkökulmasta ulkopuoleisille tahoille. Tästä syystä itsekin työryhmässä vastustin kampanjakattoa ja tuin VTV:n nykyistä laajempia tiedonsaantioikeuksia vaalirahoitusilmoitusten oikeellisuuden todentamiseksi.

Eduskunnan tarkastusvaliokunta on jo pitkään ja aivan oikein kiinnittänyt huomiota erilaisten luottamushenkilö- ja ehdokasmaksujen epäselviin ilmoituskäytäntöihin. Näiden osalta vaalityöryhmä esitti, että puoluelain luetteloa asioista, joita ei pidetä tukena, täsmennettäisiin eduskunnan tarkastusvaliokunnan esittämällä tavalla niin, ettei ehdokas-, luottamushenkilö- ja kansanedustajamaksuja pidettäisi puolueelle annettuna tukena. Tämän kirjaaminen lakiin on välttämätöntä, jotta käytännöt saadaan yhtenäistettyä.

Keskusta kannattaa äänestysikärajojen sekä muiden poliittisen osallistumisen ikärajojen laskua. Kiinnostus yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen syntyy jo ennen täysi-ikäisyyttä ja tätä tulisi demokratian tulevaisuuden näkökulmasta myös tukea. Tuen siksi lämpimästi EU-kansalaisaloitteen ikärajan laskemista 16 vuoteen.

Edellä mainituin perustein pidän hallituksen esitystä hyvänä ja katson sen edistävän vaalirahoituksen avoimuutta ja läpinäkyvyyttä sekä vahvistavan nuorten yhteiskunnallista osallisuutta.

Suomen Keskusta r.p:n puolesta

RIIKKA PIRKKALAINEN
puoluesihtööri